

SAMMANFATTNING

BARN S TÄVLANDE

FAKTA INFÖR BESLUT OM TÄVLINGSFORMER FÖR BARN OCH UNGA

1 februari 2019

Bakgrund

Svenska Orienteringsförbund har under andra halvåret 2018 genomfört en studie kring barns tävlande i orientering. Syftet har varit "Att skapa ett beslutsunderlag för beslut om eventuella förändringar kring regelverk och andra styrmedel som SOFT är inblandade i". Studien tar sin utgångspunkt i Strategi 2025 och i att orienteringen ska växa numerärt. Studien omfattar;

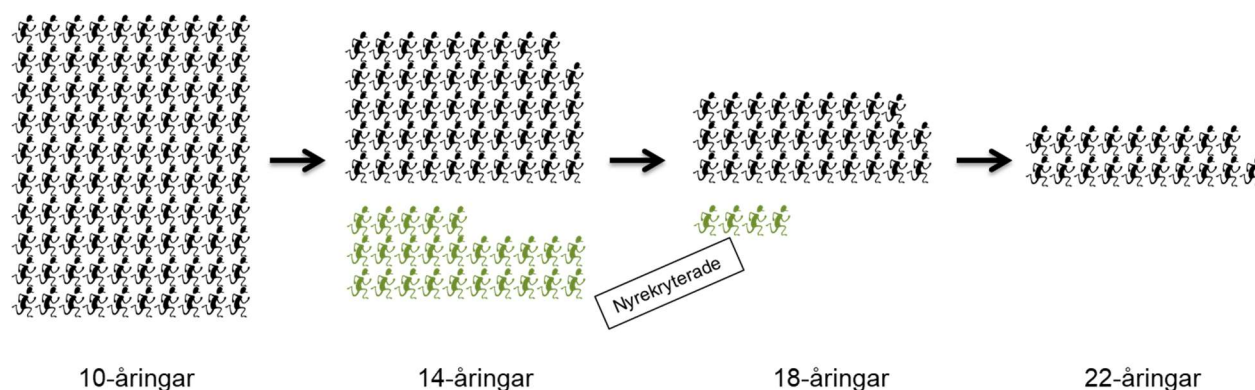
- Tävlingsstatistik. Data hämtat från Eventor 2012-2017 och omfattar samtliga tusentals tävlande barn.
- Studier av andra idrotter samt forskning och vetenskap.
- Enkäter och intervjuer med barn, målsmän, ledare och unga. Sammanlagt har cirka 800 personer bidragit.

Studien omfattar barn och ungdomar som är eller varit tävlingsaktiva. Rekryteringen av barn ingår inte i studien.

Resultat

Antalet aktiva

Antal tävlingsaktiva i olika åldrar

Så gott som alla idrotter tappar aktiva i åldrarna 10-20 år. Orientering är inget undantag – det går 24 orienterande 20-åringar på 100 10-åringar. Tappet är något större än för lagidrotterna fotboll och innebandy.

44 % av tävlingsaktiva 10-12 åringar är kvar i orienteringen efter 5 år. Det är tydligt att barn som tävlar mycket redan i unga åldrar är betydligt mer benägna att stanna kvar än de som inte kommer in ett brett tävlande redan i DH12. De underliggande orsakerna till att tävla mycket har till stor del med familjen att göra. Föräldrar som är engagerade i orientering ser till att barnen tävlar och där uppstår både vanor och intressen som ökar sannolikheten att barn stannar kvar i orienteringen. Potentialen att öka finns därför till stor del bland barn som inte har med sig orienteringsintresset från familjen. Goda tävlingsresultat som barn påverkar också intresset av att stanna kvar, men i mindre grad.

Två av tre orienterande 10-12 åringar tränar förutom orientering ytterligare en eller fler idrotter. Det finns all anledning att uppmuntra barn att träna flera idrotter. Forskning visar att varierad träning i barnåldern stimulerar utveckling av flera fysiska förmågor och är även gynnsamt för en eventuell elitkarriär.

Hur orienteringen kan få fler att stanna kvar

Den vanligaste orsaken till att barn slutar orientera är att de prioriterar en annan idrott, ofta en lagidrott. Det kamratskap som lagidrotter erbjuder är en av de viktigaste orsakerna till att barn väljer bort orienteringen. Andra vanliga orsaker till att barn slutar har att göra med tappat intresse och brist på kompisar.

Gemensamt för flera av orsakerna är att ett ökat kompisskap hade kunnat förhindra avhoppet. Potentialen att behålla fler barn i orienteringen är stor och ett förbättrat kompisskap kan motverka avhopp för 30-35 % av de orienterande barnen, vilket skulle kunna innebära nästan en dubbling av antalet aktiva unga. Medan lagidrotter och många andra aktiviteter erbjuder stora homogena grupper så erbjuder orienteringen vänskap över ålders-, köns- och klubbgränser. Dessa fördelar behöver stärkas ytterligare och tydliggöras. Utveckling av samverkan, gruppfrämjande tävlingsformer och breda aktiviteter är exempel på förändringar som kan vara gynnsamma för stärkt kompisskap och därmed ökad sannolikhet att behålla fler.

Även för de yngre tonåringarna finns den största potentialen att få fler att stanna i stärkt kompisskap. 42 % av tävlande 14-16 åringar är fortfarande tävlingsaktiva i orienteringen efter 5 år. Liksom för barnen så finns en tydlig koppling till intensiteten i tävlandet, de som tävlar mycket är betydligt mer benägna att stanna kvar i orienteringen även om ett frekvent tävlande är långt ifrån en garanti, exempelvis är skador och ohälsa orsak till mer än 5 % av avhoppet. Resultatutvecklingen har en stigande betydelse i den här åldern och spelar in för benägenheten att stanna kvar. Många av de som slutar gör det för att kunna prioritera en annan sport eller för att studierna tar mycket tid. Liksom för barnen så är ett ökat kompisskap som kan påverka många att fatta andra beslut.

De allra flesta barn gillar att tävla. Även majoriteten av de som hoppat av tycker att tävlandet bidragit positivt. Samtidigt är det kring 10 % av de aktiva barnen som inte tycker tävlandet är positivt och många av dessa upplever press och stress i någon form. Av de barn och ungdomar som slutar så är det kring eller drygt 10 % som gör det för att de inte vill tävla eller för att de upplever att de inte hänger med i resultatutvecklingen. Här behöver orienteringen som idrott överväga om dessa ska erbjudas en alternativ tränings- och tävlingslogik.

Utveckling mot elit

Nästan alla som når elitnivå som juniorer tävlar mycket och framgångsrikt redan som 14-åringar. 85 % av de mest tävlingsframgångsrika juniorerna tävlade mycket och framgångsrikt redan 5 år tidigare.

58 % av de mest framgångsrika juniorerna är födda under första halvåret, vilket antyder att det finns en viss utslagning bland barn som inte kommit lika långt i sin fysiska och/eller mentala mognad. Effekten är större inom många andra idrotter, men finns även inom orienteringsidrotten. Utifrån målsättningen "Världens Bästa Landslag" finns det möjligheter att stärka möjligheterna till utveckling även för de som inte ligger i topp i resultatlistorna när de är 14 år.

Tävlandets karaktär

Barnens och ungdomars engagemang i orienteringen varierar, vilket märks i antal genomförda tävlingar. En del barn tävlar i princip varje helg medan andra är med vid enstaka tillfällen. Kring hälften av alla resultat i DH10 har en tid som överstiger segrartid + 50%. De stora skillnaderna i bakgrund ger dock inte avtryck i tävlingarna utformning, istället erbjuds alla i stort sett samma tävlingsformat, oavsett erfarenheter och färdigheter. De kortklasser som idag erbjuds används i mycket liten grad. Eftersom potentialen att få fler att stanna finns bland dem som tävlar mindre, så bör eventuella förändringar som syftar till att bli fler ta sin utgångspunkt i dessa. Samtidigt är det centralt viktigt att de individer som tävlar mycket och som når höga tävlingsresultat får fortsatt stegrade utmaningar. Att utveckla ett parallellt spår för de som har en mindre tävlingsvolym kan vara en väg.

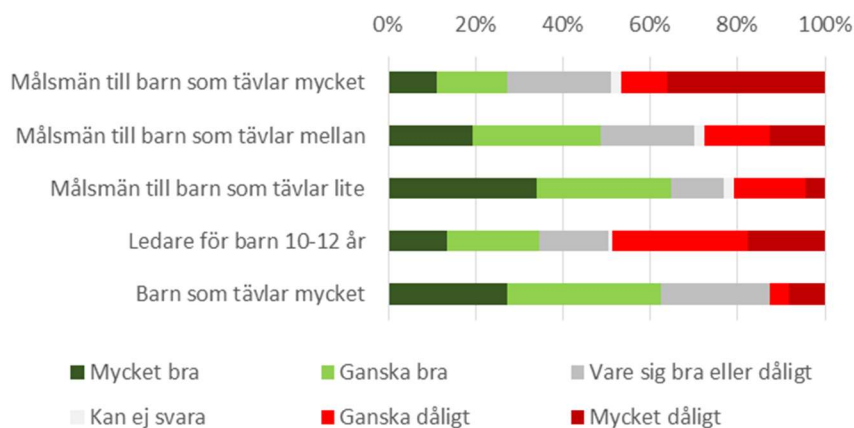
Det är rimligt att barnens tävlande mäter och testar det som barn bör utveckla. Många idrotter gör förändringar som går åt det hållet, exempelvis genom att införa unika grenar för barn eller genom anpassning av tävlingsregler. Barns tävlande i orientering mäter orienteringskunnande och löpstyrka samt kapacitet att fokusera. Några av de övriga förmågor som forskning visar är särskilt gynnsamma att utveckla för barn, exempelvis balans, spänst, smidighet och koordination, mäts inte direkt i dagens tävlande.

Skillnaderna mellan tävlingar är små för barn. Det är oftast samma svårigheter som testas och ofta stor andel stiglöpning. Variationen i segrartid är liten i förhållande till vad den är för juniorer och seniorer. Även terrängen tenderar att ofta vara likartad för barn. Det finns möjlighet att öka variationen.

Attityder och åsikter inom rörelsen

Attityder till tävlande visar på stor variation inom gruppen orienterare. Detta märks bland annat via resultaten på ett antal testade förslag till förändringar. Förslagen har testats bland föräldrar, ledare och barn. Skillnaderna i åsikter är mycket stora. Medan vissa gärna ser nya tävlingsformer så lägger andra vikt vid att bevara idrottens kärna. Det är stora skillnader mellan åsikter i alla grupper, men en viktig faktor har att göra med mängden tävlande. Bland målsmän till de som tävlar mycket är majoriteten för ett bevarande av nuvarande former medan majoriteten föräldrar till de som tävlar mindre gärna ser olika typer av förändringar. Även barnen själva ser positivt på många av de förändringar som har testats.

Barnets tävling kan innehålla fysiska moment, exempelvis en hinderbana

Ett exempel på testad förändring

Eftersom potentialen att behålla fler finns bland dem som tävlar mindre är det viktigt att anpassa åtgärder efter dessa. Ledarna för barnen, och kanske många av beslutsfattarna, tenderar dock att tycka som målsmän till dem som tävlar mycket. Det är angeläget att balansera debatten för att få alla röster hörda.